

IN MEMORIAM

Frano Tabain, dipl. ing. znanstveni suradnik

U Dubrovniku je 12. listopada 1984. godine u 86. godini života preminuo nestor i osnivač znanstveno-istraživačkog rada u oblasti južnih kultura, a posebice južnog voćarstva, dipl. ing. Frano Tabain, znanstveni suradnik, utemeljitelj i dugogodišnji direktor Stanice za južne kulture u Dubrovniku. Napustio nas je naš najistaknutiji stručnjak za južno voćarstvo, veliki učitelj, kolega i prijatelj iz kojeg su zračili ljutkost, intelektualna zrelost i stručnost. Voljeli smo ga i cijenili jer je bio, a i ostaje naš dragi veliki "barba Frane". Živio je skromno, tiho, ali radno, ne štedeći se za dobrobit poljoprivrede našeg kraja, otvarajući vidike i pravce razvoja. Nesebično je pomagao svima stručnjacima, koji su mu se često obračali, a posebice mladima, kojima je s velikim žarom ulijevao ljubav za rad u struci. Nakon konzultacija s "barba Franom" postajali smo sigurni i nepokolebljivi u radu na razvoju južnog voćarstva. Velika je njegova zasluga što su se agronomi toliko aktivirali i proširili svoje djelovanje duž cijele naše obale, a posebice u dolini donjeg toka rijeke Neretve. Uvijek je bio optimist i znao je hrabriti u momentima teškoća i neodlučnosti. A sam je bio postojan u dosljednosti. Volio je ovu zemlju i u najtežim njenim trenucima ostao je veliki patriota visokog morala i čovječnosti.

Ne jednom smo se pitali od kuda mu tolika ljubav i briga za ljude i struku? Gdje crpi toliku energiju za rad i pouzdanje u uspjeh kao rezultat plemenitog i nesebičnog rada. Samo čovjek čvrste volje, prirodne nadarenosti, ustrajnosti u radu i ljubavi za struku, kojoj je posvetio pola stoljeća agronomskog života i rada, mogao je izgraditi čvrste stavove i razviti se u osobu kao što je bio Frano Tabain.

Stoga nije nimalo neobično da je vijest o smrti našeg učitelja toliko bolno odjeknula u srcima poljoprivrednih proizvođača u cijeloj našoj zemlji, a posebice u srcima članova Hrvatskog voćarskog društva, koji su ga izabrali za svog prvog počasnog člana. Velik broj dragih prijatelja i znanaca, kao i svi oni koji su ga poznavali i cijenili s tugom su primili vijest o njegovoj smrti. Koliko je bio omiljen i cijenjen pokazao je i veliki skup kolega agronoma, prijatelja i znanaca, koji su ga ispratili i odali nu posljednju počast na Lapa dskom groblju u Dubrovniku.

Dipl. ing. Frano Tabain rođen je 17. XII 1908. godine u Vela Luci. Od daleke 1925. godine, kada je diplomirao među prvim studentima, tek osnovanog Poljoprivrednog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pa do posljednjeg dana, tj. tijekom pola stoljeća Tabain se potpuno predao radu na razvoju i unapređenju poljoprivrede. Počeo je kao kotarski agronom u Sinju, zatim je 10 godina bio kotarski agronom na Hvaru, da bi najveći dio života, punih 45 godina posvetio dubrovačkom kraju, gdje je jedno vrijeme bio kotarski agronom, a zatim 18 godina direktor Stanice za južne kulture u Dubrovniku.

Kao mlad agronom u svrhu usavršavanja u struci Tabain u više navrata kreće na kraće ili duže vrijeme u inozemstvo. Posebice treba istaći boravak na Poljoprivrednoj školi u Antibes—u (Francuska) gdje je proučavao biološke karakteristike agruma, a zatim boravak u području Salerno—Analfi—Sorrento (Italija) gdje je proučavao mogućnost uzgoja agruma uz zaštitu od mraza. Ta dva putovanja utjecala su na kasniji znanstveni i stručni rad Tabaina u oblasti selekcije i uzgoja agruma u našoj zemlji.

Prikupivši potrebna iskustva i znanje iz strane literature, koju je kao poznavalac stranih jezika, redovito obilno konzultirao, Tabain je rano započeo svoju pionirsku znanstvenu i stručnu aktivnost na području južnih kultura. Sustavnim radom ostvario je bogatu baštinu visoko stručnu i znanstvenu po tematici. Njegov znanstveni i stručni rad imao je i ima sve karakteristike suvremenosti a odvijao se na području uzgoja, selekcije i tehnologije proizvodnje južnih kultura uopće, a posebice južnog voćarstva (smokva, agrumi, maslina) i specifičnog aromatskog industrijskog bilja (lavanda, buhač). Zaokupljen istraživačkom znatiželjom Tabain je zahvatio široko područje rada. Intenzivnošću usmjeruje svoj znanstveni i stručni rad na probleme koji su od velikog praktičnog značenja za poboljšanje uvjeta života poljoprivrednika obalnog područja. Kao mlad agronom Tabain je obilazeći Hrvatsko Primorje i Dalmaciju uvidio teškoće s kojima se poljoprivrednik na krševitom području svakodnevno susreće i bori. Znajući da bez stručnog znanja nema napredne proizvodnje, Tabain je organizirao tečajeve i održavao stručna predavanja preko kojih je ne samo razvijao stručno znanje, nego i ljubav za voćarstvo. Kao poznavalac problema voćarske proizvodnje i života naroda, mogao je svojim radom uspješno djelovati na rješavanju praktičnih problema u voćarskoj proizvodnji i poboljšanju rada i života poljoprivrednika. Znao je pisanom rječju izreći ono što nije vremenski mogao uspjjeti na terenu u proizvodnji.

Osnivanjem Stanice za južne kulture u Dubrovniku Tabain je u program istraživačkog rada uvrstio velik broj aktualnih problema bioloških i gospodarskih karakteristika gotovo svih vrsta južnih voćaka. Neumorno je radio i istraživao gotovo sve južne voćke. U svom je radu postigao zapažene uspjehe, od kojih kao posebice vrijedan spominjemo rad na proučavanju morfoloških i bioloških osobina naših smokava s naročitim osvrtom na pitanje kaprifikacije. Tim radom Tabain je dao vrlo vrijedan prilog domaćoj i svjetskoj voćarskoj znanosti i postavio solidnu osnovu za daljna proučavanja biologije smokava.

Drugo osobito vrijedno područje istraživanja su biološke, pomološke, ekološke i gospodarsko uzgojne osobine agrumarskog materijala, koji se već nekoliko stoljeća uzgaja na našoj obali. Tu su autohtoni, vjerojatno generativnim putem, proizvedeni tipovi naranača i limuna, te novo introducirane sorte naranača, limuna i mandarinki. Poseban smjer znanstvenog i stručnog djelovanja su istraživanja najprikladnijih i najdjelotvornijih načina zaštite agruma od hladnoće i nepovoljnih hladnih vjetrova. Tu su i problemi pomotehnike i agrotehnike itd. Svoje bogato znanje i iskustvo o agrumima Tabain je iznio u knjizi "Uzgoj agruma", prvoj te vrste u nas, a ona je uz druge zasluge bila povod najvećeg priznanja Dubrovnika, pa mu je dodijeljena nagrada: "Nagrada Dubrovnika".

U radu na unapređenju aromatskog industrijskog bilja na Hvaru je 1930. godine uveo lavandu i poučio proizvođače s uzgojem i tehnologijom ove vrijedne biljke. Tabain je postigao osobito velike uspjehe u selekciji lavande hybride i buhača. Izdvojeni su vrijedni tipovi Lavandule hybride i nekoliko novih tipova buhača (*Piretrum cinerariifolium*) križanjem domaćih buhača i kenjskih buhača. Dobiveni tipovi daju 1,5 do 1,97 % piretina u suhom cvijeću dok neselekcionirane populacije domaćeg buhača daju svega 1% piretina.

Teško je kratko iznijeti svu obimnost rada, pa čak i najvažnije zasluge i uspjehe Frana Tabaina. Napisao je velik broj znanstvenih i stručnih radova, koji će biti oslonac mlađim generacijama da nastave njegov rad. Životni znanstveni i stručni opus dipl. ing. Frana Tabaina toliko je velik da zaslužuje sustavnu obradu i posebnu studiju. Tek nakon detaljne analize moći će se zaključiti koliko je voćarska znanost struka, a i čitava poljoprivreda našeg obalnog područja dobila u nasljeđe u djelima Frana Tabaina i koliko smo njegovom smrću izgubili

Zasluge Frana Tabaina za razvoj poljoprivrede u našoj zemlji su vrlo velike. Nema na našoj obali ni jednog agronoma koji mu nije zahvalan za pomoć u struci. Zahvalan mu je cijeli dubrovački draj, cijela Dalmacija i velik dio naše zemlje za sve što je pola stoljeća uradio za poljoprivrednu struku, a posebice voćarstvo.

U povodu smrti velikana voćarske znanosti i struke na našoj obali održane su komemoracije u Stanici za južne kulture u Dubrovniku, Institutu za voćarstvo, vinogradarstvo, vinarstvo i vrtlarstvo Fakulteta poljoprivrednih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatskom voćarskom društvu itd., a voćari Jugoslavije, okupljeni na VIII Kongresu u Ulcinju, odali su minutom šutnje posljednju poštu svom uglednom članu.

Na posljednjem ispraćaju, pored ostalih, od pokojnika se u ime Društva agronoma Dubrovnika oprostio kolega dipl. ing. Ivica Gržetić, koji je izrazio iskrenu zahvalnost i poštovanje za nesebičan rad, brigu i pomoć koju je pružio Frano Tabain agronomima ovog kraja i poljoprivrednoj struci u nas.

Znanstveni suradnik dipl. ing. Frano Tabain dostojno je živio životom agronoma, čovjeka, humaniste i entuzijaste i zato će ostati u sjećanju i primjerom kako se živi za struku. Nema više među nama našeg dragog Frana Tabaina, ali plodovi njegova rada još ćemo dugo brati.

Svjetao lik dragog pokojnika uz izraze iskrene zahvalnosti zadržati ćemo u trajnoj uspomeni.

Prof. dr Ivo Miljković, dipl. ing.
mr. Pavle Bakarić, dipl. ing.